

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk

Onderwerp: Plan van aanpak Brede SPUK-regeling; waarom vrijwilligers niet mogen ontbreken.

Utrecht, 5 september 2023

Beste beleidsmedewerker/programmamanager Sociaal Domein/WMO/Vrijwillige Inzet/Sociale Basis,

Uw gemeente werkt op dit moment aan het plan van aanpak voor de brede SPUK-regeling. Zoals u weet is er in deze regeling en het bijbehorende Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) veel aandacht voor de sociale basis, waarin vrijwilligers een substantiële rol spelen en van betekenis zijn. Zij doen dat in vrijwel alle thema's van de brede SPUK-regeling. Bijvoorbeeld in de sport (verenigingen en besturen), of op het terrein van mentale gezondheid (inloopcentra, zelfregiecentra, maatjes). In buurten en wijken dragen zij bij aan de leefbaarheid en een prettige leefomgeving, op scholen, in (respijt)zorgorganisaties zijn ze er en ook in projecten als Eén tegen Eenzaamheid en Welzijn op Recept spelen vrijwilligers en hun organisaties een belangrijke rol. Het verenigingsleven en vrijwilligerswerk geeft mensen bovendien de gelegenheid om mee te doen en sociale netwerken op te bouwen en biedt daarmee cohesie en heeft een netwerkfunctie voor mensen in de sociale basis.

Aandacht voor de rol, positie en een goede ondersteuning van vrijwilligers en het vrijwilligerswerk is daarmee essentieel voor het realiseren van de doelen in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Graag bieden wij u bijgaande informatie waarin we u graag wijzen op de kracht en de positie van vrijwilligers in de sociale basis en op het brede terrein van gezond en actief leven.

Wat is de sociale basis?

Om een eenduidige omschrijving en begrippenkader voor de sociale basis te bieden schreef Verwey-Jonker samen met de VNG, Sociaal Werk Nederland, Mantelzorg.nl, Vereniging NOV, Sociaal Werk Nederland en het ministerie van VWS een position paper over de betekenis en waarde van de sociale basis en een bijbehorende kernboodschap. U leest het [position paper hier](#) (pdf).

Vrijwillige inzet in de sociale basis

In het position paper wordt een onderscheid gemaakt tussen de individuele, de gemeenschappelijke en de institutionele sociale basis.

Vrijwillige inzet van inwoners voor elkaar is een belangrijke component in zowel de persoonlijke als de gemeenschappelijke sociale basis. Mensen worden lid van verenigingen of clubs, denk aan sport- en buurtverenigingen, muziek- of toneelverenigingen, natuurorganisaties of de kerk. Er zijn ook veel vrijwilligersorganisaties lokaal actief in de informele zorg, denk aan maatjesprojecten, respijtzorg of palliatieve zorg.

Al deze voorzieningen bestaan dankzij vrijwilligers die zich structureel of tijdelijk inzetten om de samenleving een stukje mooier te maken. Ze doen dit voor hun buurt of wijk en heel vaak ook voor een bredere achterban. Ze worden bijvoorbeeld maatje voor een ander, zetten zich in als ervaringsdeskundige, doen een boodschapje voor hun burens, organiseren ontmoetingen en evenementen of zijn actief in het bestuur van een vereniging.

Vrijwilligerswerk biedt mensen een zinvolle vrijetijdsbesteding en de kans om mee te doen, zich te ontwikkelen en anderen te ontmoeten. Op die manier komt al die vrijwillige inzet zowel ten goede aan de kwaliteit van de samenleving, als aan de gezondheid van de vrijwilliger zelf.

Waarderen en faciliteren van vrijwillige inzet

Al met al vervullen vrijwilligers een essentiële rol in de sociale basis. Zij dragen op verschillende manieren bij aan de kwaliteit van de samenleving en een prettig leefklimaat.

Vrijwillige inzet heeft echter een intrinsieke waarde en is gebaseerd op de motivatie van de vrijwilliger die niet altijd aan te sturen is of instrumenteel ingezet kan worden.

Het is voor gemeenten daarom vooral van belang om de focus te leggen op het faciliteren van vrijwilligerswerk want dat is de beste vorm waardering, zoals ook blijkt uit [het onderzoek dat 'Verwonderzoek'](#) uitvoerde naar de samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties en gemeenten.

Waarom is dat nodig?

Het vrijwilligerswerk kent een sterk zelforganiserend vermogen, maar heeft zeker ook te maken met actuele ontwikkelingen in de maatschappij. De arbeidsmarkt vraagt op dit moment extra inzet van mensen, er is meer mantelzorg nodig. Dit gaat ten koste van de tijd die mensen kunnen besteden aan vrijwilligerswerk. Ook het besturen van een initiatief of vrijwilligersorganisatie is steeds ingewikkelder geworden qua regelgeving. In de informele zorg ontstaan knelpunten naarmate er meer mensen gebruik van maken en de vraagstukken complexer worden. Vrijwilligers dreigen overvraagd te worden. Het bestaande vrijwilligerswerk wordt hiermee kwetsbaar en verdient versterking en aandacht.

Hoe kan de ondersteuning vorm krijgen?

De afgelopen jaren zijn er in de buurt, sport- en cultuursector al coaches en makelaars aangesteld om verenigingen te ondersteunen. De brede SPUK-regeling biedt een tijdelijke impuls om lokaal de sociale basis te versterken. Wij pleiten ervoor om lokaal te investeren in goede ondersteuning en randvoorwaarden om vrijwillige inzet toekomstbestendig te organiseren. De SPUK-regeling biedt daarnaast ook kansen in het creëren van een betere samenwerking tussen de informele zorgorganisaties en de formele zorg. Daarmee kunnen lokaal verbindingen worden gelegd om optimaal gebruik te maken van wat er al is en van de extra waarde die vrijwilligers kunnen toevoegen. In het land zijn daar al goede voorbeelden in te geven, zie bijvoorbeeld de [methodiek Ambassadeurs Informele zorg \(pdf\)](#).

Daar waar buurtsportcoaches vaak al goed zijn ingericht op het ondersteunen van sportverenigingen zou het, gezien de ontwikkelingen, goed zijn om ook (extra) ondersteuning in te zetten voor verenigingen en vrijwilligersorganisaties in andere sectoren. Een taak die heel goed opgepakt kan worden door de lokale vrijwilligerscentrale. Expertise en activiteiten die zij mogelijk kunnen (gaan) bieden:

- Overzicht/netwerk van lokale vrijwilligersorganisaties
- Verbindende rol tussen informele zorg en formele zorg (creëren van een samenwerkingsverband)
- Kennis over het werven van vrijwilligers, ook buurtgericht
- Scholing en advies aan bewonersinitiatieven/vrijwilligersorganisaties over werving, begeleiding, vrijwilligersbeleid etc.
- Verbindende en stimulerende rol om meer samen te werken en uit te wisselen tussen lokale vrijwilligersorganisaties, verenigingen en buurt- en wijkinitiatieven onderling en met andere lokale partijen zoals onderwijsinstellingen, woningcorporaties en het bedrijfsleven.

We hopen u hiermee passende informatie te bieden die bij kan dragen aan de totstandkoming van uw plan van aanpak voor de komende jaren in het kader van het GALA.

Heeft u nog vragen neem dan gerust contact op met Edith Starrevelt, senior adviseur vrijwilligerswerk en sociale basis bij Vereniging NOV. E-mail: e.starrevelt@nov.nl, tel.: 06 1092 5712

Met vriendelijke groet,

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV)
Koningin Wilhelminalaan 3
3527 LA Utrecht

w www.vrijwilligerswerk.nl

